

Libris.RO

Respect pentru oamenii cărții

Mihai Eminescu

Poezii

Postfață, tabel cronologic, referință critică de
AURELIU GOCI

editura exigent

Cuprins

Notă bio-bibliografică.....	5
De-aș avea... ..	25
Eminescu avea 15 ani când a scris această poezie, subdatată de el „sept. 1865“. Expediată din Cernăuți, a apărut în revista <i>Familia din Budapesta la 25 februarie 1866</i> . Directorul revistei, Iosif Vulcan, a însoțit-o de o notă redacțională care a rămas istorică și în care spunea așa: „Cu bucurie deschidem coloanele foaiei noastre acestui june de numai 16 ani [...]“. Totodată a schimbat numele autorului din M. Eminovici în M. Eminescu, schimbare însușită de poet pentru totdeauna.	
Din străinătate.....	26
Publicată în <i>Familia</i> , 17 aprilie 1866, dar subdatată de Eminescu „'65“.	
La moartea lui Aron Pumnul.....	27
Alți editori i-au dat titlul <i>La mormântul lui Aron Pumnul</i> , deși poezia nu avea nici un titlu; a fost publicată în volumul <i>Laecrimioarele învaetaeceilor gimnaesiaști de'n Cernaeuți la mormântul prea iubitului lor profesoriu Arune Pumnul, raepaeusat într'a 12/24 Ianuariu 1866, Cernaeuți 1866</i> și era a II-a din cele 7 poezii (5 în limba română, 2 în limba germană), toate numerotate cu cifre romane, câte cuprindea placheta aceea omagială, și era semnată „M. Eminovici, privatist“.	
La Bucovina.....	28
Publicată în <i>Familia</i> , 14 august 1866. Scrisă la Blaj în vara aceluiași an.	
Speranța.....	30
Publicată în <i>Familia</i> , 11 septembrie 1866. Trimisă din Blaj, este o prelucrare a poeziei cu același titlu (<i>Hoffnung</i>) de Schiller.	
Horia.....	32
Prima compunere la Blaj, în 1866, dar nedată de Eminescu, care intenționa să scrie un ciclu de poezii pe tema revoluțiilor ardelen. Tipărită prima oară în volumul <i>Preludii, 1903, alcătuit de Ilarie Chendi</i> , apoi în <i>Poezii postume, 1905, Ingrijit de același Chendi</i> .	
Frumoasă-i.....	33
Datată de Eminescu „1866“, tipărită în <i>Poezii postume, ed. Ilarie Chendi, 1905</i> .	
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie.....	34
Publicată prima dată în <i>Familia</i> , 2 aprilie 1867. Scrisă, probabil, pe la sfârșitul anului 1866 - începutul anului 1867, pe timpul peregrinărilor prin țară (Blaj, Sibiu, București).	

Respectiv La Heliade	35
Publicată în <i>Familia</i> , 18 iunie 1867, scrisă în 1866-1867, fiind inspirată de admirația pe care Eminescu i-a păstrat-o toată viața marelui său precursor.	
La o artistă (Ca a nopții poezie)	36
Prima oară în <i>Familia</i> , 18 august 1868, în timpul turneului în Ardeal al trupei de actori a lui Mihail Pascaly, la care poetul era sufleur; subdatată de Eminescu „1866 oct.“.	
Junii corupți	38
Prima oară în <i>Familia</i> , 31 ianuarie 1869; subdatată de Eminescu „18 dec. 1866“	
Viața mea fu ziuă	41
Prima oară în <i>Poezii postume</i> , ed. Ilarie Chendi, 1905; compusă probabil prin 1867-1868, când era sufleur la teatru.	
Numai poetul...	41
Publicată prima oară de <i>Perpessicius</i> în <i>Opere IV, Poezii postume</i> , 1952, (de pe manuscrisul 2262, pag. 8), scrisă la București, prin 1867-1868, ca și precedentă.	
Amorul unei marmure	42
Prima oară în <i>Familia</i> , 19 septembrie 1868. Bruionată încă de prin 1866 la Blaj, definitivată la București prin 1867-1868, predată lui Iosif Vulcan, împreună cu <i>La o artistă</i> , la Arad, unde trupa lui Pascaly, cu Eminescu sufleur, ajunsese pe la sfârșitul verii 1868.	
La o artistă (Credeam ieri)	44
Prima oară, fragmentar, în <i>Poezii postume</i> , ed. Ilarie Chendi, 1905, apoi integral în ed. <i>Perpessicius Opere I</i> , 1939 și <i>Opere IV, Poezii postume</i> , 1952; scrisă în 1869 și închinată cântăreței italiene Carlotta Patti care a concertat la București la începutul anului 1869.	
Visuri trecute (Amicului F. I.)	45
Prima dată în <i>Familia</i> , 30 martie 1869; subdatată de Eminescu „66 noiembrie“; manuscrisul are 5 strofe în plus, suprimate de autor în textul trimis la <i>Familia</i> . În ediția Cuza, titlul poeziei este, conform primului vers, <i>Visuri trecute</i> , iar cele 5 strofe - 11-15 - sunt incluse integral. Amicul F. I. era un tânăr de 22 de ani, elev în clasa VII, cu care Eminescu s-a împrietenit la Blaj, în 1866.	
Întunericul și poetul	48
Publicată prima oară de <i>Perpessicius</i> în <i>Opere IV, Poezii postume</i> , 1952; scrisă prin 1869.	
De ce să mori tu?	49
Tipărită prima oară în revista <i>Sămănătorul</i> , 9 martie 1903, apoi în <i>Poezii postume</i> , ed. Ilarie Chendi, 1905. Datată de Eminescu „869 dec.“, și intitulată mai întâi <i>Marta</i> (în 1870), apoi <i>Blonda</i> .	
Locul aripelor	50
Publicată prima oară în <i>Revista idealistă</i> , 10 octombrie 1906, apoi în <i>Opere complete</i> , ed. Cuza, 1914, Iași. Datată de Eminescu „69“.	

Respect pentru oameni și cărți

- Christ**.....52
Publicată prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905. Datată de Eminescu „869 dec.“. Reluată în 1879, la Berlin, când e intitulată *Dumnezeu și om* și sporită cu 4 strofe. Noi am preferat compunerea din 1869.
- Venere și madonă**54
Prima colaborare a lui Eminescu la celebra *Convorbiri literare*, nr. din 15 aprilie 1870, pe versoul paginii pe care se publica poezia *Bărăganul* a lui V. Alecsandri. Primul ei concept, de zece strofe, reluat apoi și sporit cu încă două strofe, a fost expedit din Viena și trimis în martie 1870 la Iași unde a stârnit entuziasmul junimiștilor.
- La moartea lui Neamțu**.....56
Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905. Scrisă la Viena, după moartea, în aprilie 1870, a unui alt prieten drag, Ioan Neamțu, originar din Năsăud.
- Epigonii**57
Al doilea mare succes al lui Eminescu la revista ieșeană; „Meritul poetic e incontestabil, chiar când nu ne-am uni cu totul în idei. Mulțumiri“, i se comunică la poșta redacției după citirea manuscrisului, însoțit de o scrisoare, expedit din Viena la 5 iunie 1870. Poezia a apărut în *Convorbiri literare*, 19 august 1870.
- Mortua est**.....61
Apărută în *Convorbiri literare*, 1 martie 1871. Expedită de la Viena la 11 februarie același an. Primul ei tipar, subdatat „1866 octombrie“, cu titlul *Elena*, trimite la perioada bucureșteană de după pelerinajul la Blaj, iar prin conținut se racordează la tematica „iubita de la Ipoțești“, și ar fi fost s-o plasăm după *La Heliade*, dar diversele prelucrări la care a fost supusă în 1867, și operațiile de finisare dintre 15 august 1870-11 februarie 1871 ne-au determinat că acordăm totuși prioritate datei de apariție în *Convorbiri*.
- Înger de pază**64
Apărută în *Convorbiri literare*, 15 iunie 1871. Expedită din Viena la 16 mai 1871, în timpul pregătirilor pentru serbarea de la Putna, împreună cu *Noaptea*. Deși o primă variantă a ei era inclusă în romanul *Geniul pustiu* din 1868-1869, din aceleași considerente ca și pentru *Mortua est!* o inserăm respectând data apariției în *Convorbiri*.
- Noaptea**64
Apărută împreună cu *Înger de pază* în *Convorbiri literare*, 15 iunie 1871; datată de Eminescu în manuscris „1870“.
- Frumoasă și jună**.....65
Publicată prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă prin 1871.
- Aveam o muză**.....66
Prima oară, cu multe greșeli, în *Poezii postume*, ed. Al. Coriolan și Al.

Iacobescu, 1940 – apoi, corect, în *Opere IV*, ed. Perpessicius, 1952. Scrisă prin 1871. Am selecționat-o în primul rând pentru valoarea ei biografică, legată de tematica „iubitei de la Ipotești“.

Demonism69

Prima oară în *Sămănătorul*, 2 martie 1903, apoi în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905; scrisă în 1872.

Când crivățul cu iarna.....74

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Al Coriolan și Al. Iacobescu, 1940. O primă versiune, de prin 1871, a fost refăcută în 1872.

Miradoniz.....77

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905, cu titlul, citit greșit, *Mirodonis*, preluat și în ed. Cuza. Scrisă prin 1872. În volumul de față greșelile de lectură au fost corectate conform lecției Perpessicius.

O, te-nsenină, întunerice rece... ..81

Tipărită prima oară în *Opere IV*, ed. Perpessicius, 1952, scrisă la Viena, cca 1872, ca întregul grup în versuri albe: *Demonism*, *Miradoniz*, *Odin și poetul*.

Odin și poetul.....82

Prima oară publicată de G. Călinescu în *Adevărul literar și artistic*, 13 ianuarie 1935, apoi în *G. Călinescu: Opera lui Mihai Eminescu, III*, 1935; scrisă la Viena și Berlin, cca 1871-1872.

Sara pe deal90

Publicată întâia oară în *Convorbiri literare*, 4 iulie 1885. Prima variantă a fost scrisă la Viena, în 1871, altele două în 1872, fiind inclusă apoi în poemul nefinisat *Ecò*.

Egiptul91

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1872. E un fragment, citit la Junimea la 1 septembrie 1872, din vastul poem *Memento mori*. O primă formă fusese realizată prin 1870, apoi prelucrată în 1871-1872.

Cugetările sărmanului Dionis94

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 decembrie 1872. Primele versiuni scrise la Viena, cu titlul *Sărmanul poet*. În textul din *Convorbiri* se strecuraseră două greșeli: în strofa 8, versul 3 – „De-ar fi-n lume-un stat de mâțe“ – și în strofa 10, versul 4 – „hemizând“ în loc de „heinizând“; ultima, trecută și în ed. Cuza, am corectat-o conform rectificării lui C. Botez din 1933; cealaltă a fost corectată de Cuza, care chiar notează: „Cu următoarea îndreptare, introdusă după manuscris, la strofa 8...“, în pofida lui Perpessicius care, neobservând „îndreptarea“ lui Cuza, o atribuie tot lui Botez.

Înger și demon97

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 aprilie 1873. Prima versiune, subdatată de Eminescu „1869 dec.“, a fost prelucrată în 1870 (când îi dă titlul de *E îngerul ori umbra ta*) și în 1872 (cu titlul trecător *Paza inocenței*), apoi și în alte versiuni. În textul din ediția noastră, urmându-l

pe cel din ed. Cuza, figurează 4 strofe (20-23) care lipsesc din alte ediții, inclusiv ed. Perpessicius și ed. Murărașu.

- Floare albastră**.....101
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 aprilie 1873. Primul concept, dintr-un caiet vienez, a fost prelucrat ulterior. Citită, împreună cu *Înger și demon*, la Junimea; titlul ei, se pare, provine de la poetul german Novalis. Prin cuprins, ține de tematica „iubitei de la Ipotești“.
- Adâncă mare**.....104
 Apărută prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902. Scrisă la Berlin, în 1872-1873, alături de alte 3 sonete: *Cum oceanu*, *Deasupra mării luna*, *Maria Tudor*.
- Cum oceanu**104
 Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă la Berlin, 1872-1873.
- Mitologice**105
 Prima oară în *Sămănătorul*, 3 noiembrie 1902, apoi în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905. Primele variante scrise la Berlin, 1873, ultima versiune – a treia – la Iași, 1875-1877.
- Privesc orașul – furnicar**108
 Prima oară în *Revista Fundațiilor Regale*, 7 iulie 1939, apoi în *Opere IV*, ed. Perpessicius, 1952. „Scrisă, probabil, la Berlin (cca 1873)“ crede Perpessicius.
- Împărat și proletar**.....109
 A apărut prima oară în *Convorbiri literare*, 1 decembrie 1874 – la 3 luni după ce Eminescu fusese numit director al Bibliotecii centrale din Iași. Primul concept al poemei a fost scris prin 1870, al doilea la Berlin, prin 1873-1874, iar al treilea a fost, poate, cel publicat de *Convorbiri*. Ediția Cuza reia textul din revistă, dar, cum notifică editorul: „Cu multe îndreptări, după manuscris, de pildă: în strofa 35, versul 1: *maluri zdruncinate*, corect: *maluri zdrumicate*; versul 2: *trunchiul plecat*, corect: *trunchiul cel plecat*; versul 4: *În ceruri*, corect: *În cercuri*“. Și Cuza precizează: „Același text în Ed. Maiorescu (*Socec*)“. Ultimul vers era: *Un vis al morții...*, în loc de *Că vis al morții...* În schimb în ed. Cuza, versul 3, strofa 5 – cel care a iscat multe discuții din pricina confundării pluralului *care* (de la *car*) cu prenumele relativ *care*, până ce I. Nădejde, în 1883, ca să elimine confuzia, l-a schimbat în *cară* – devine și mai bizar decât în *Convorbiri*: „A statelor greoaie, cari trebuie împinse.“
- Murmură glasul mării**116
 Prima oară în *Poezii postume*, ed. Al. Coriolan și Al. Iacobescu, 1940; scrisă prin 1873-1874, când Eminescu exersa cu pasiune „metrul antic“.
- Cum negustorii din Constantinopol**117
 Prima oară în *Opere IV*, *Poezii Postume*, ed. Perpessicius, 1952; scrisă la Berlin, 1874, exersând „terținele“.

În căutarea Șeherezadei.....	118
Prima oară, integrală, în <i>Opere IV, Poezii postume, ed. Perpessicius, 1952</i> . Scrisă la Berlin, 1874; apoi, într-o nouă versiune, la București, 1880.	
Făt-Frumos din tei	124
Prima oară în <i>Convorbiri literare, 1 februarie 1875</i> . Probabil e o traducere sau prelucrare a vreunei balade germane; cele mai vechi manuscrise cu acest text datează de pe la 1871-1872, Viena.	
Rime alegorice	128
Tipărită integral prima oară în <i>Opere IV, Poezii postume, ed. Perpessicius, 1952</i> . Scrisă prin 1875-1876, la Iași; prin conținut și atmosferă e înrudită cu <i>În căutarea Șeherezadei și Diamantul nordului</i> .	
Iubind în taină.....	134
Prima oară în <i>Poezii, ed. I-a Maiorescu, 1883</i> ; sonet scris la Iași, prin 1875-1876.	
Gândind la tine.....	135
Prima oară în <i>Sămănătorul, 12 mai 1902</i> , apoi în <i>Poezii postume, ed. Ilarie Chendi, 1905</i> . Sonet conceput la Iași, 1876, ca și <i>Iubind în taină</i> – evident „veroniană“.	
Pe gânduri ziua.....	136
Prima oară în <i>Poezii postume, ed. Nerva Hodoș, 1902</i> ; scris la Iași, 1876, ca și cele două sonete precedente, inspirat de dragostea pentru Veronica Micle.	
Poet.....	136
Prima oară în <i>Opere IV, Poezii postume, ed. Perpessicius, 1952</i> ; improvizație scrisă la Iași, 1876.	
Eu nu cred nici în Iehova.....	137
Prima oară în <i>Poezii postume, ed. Ilarie Chendi, 1905</i> ; scrisă la Iași, 1876. Primul vers din ultima strofă – care în ed. Cuza sună, ca și în ed. Chendi: „Nu’nvăliți a mea gândire“, în ed. Murărașu: „Nu mă-ntoarceți nici cu clasici“, iar în ed. Perpessicius: „Nu mă-ncântați nici cu clasici“ - am preferat să-l lăsăm în redactarea dintâi.	
Ce șoptești atât de tainic.....	138
Prima oară în <i>Poezii postume, ed. Nerva Hodoș, 1902</i> ; scrisă la Iași, 1876.	
Din munți bătrâni	139
Prima oară în <i>Sămănătorul, 17 februarie 1902</i> , apoi în <i>Poezii postume, ed. Nerva Hodoș, 1902</i> ; sonet scris la Iași, 1876, în două redactări (prima cu titlul <i>Izvor și râu</i>). În ed. Perpessicius și ed. Murărașu, sonetul, cu titlul <i>Coborârea apelor</i> , diferă ultima strofă, versul 1 – de cel din Perpessicius și Murărașu, unde „Pân’ ce unindu-se...“ sună „Pân’ce urnindu-se...“, iar versul ultim – „Al tinereței dulce glas de mult uitară“, are o silabă în plus, provocată de adjectivul <i>dulce</i> . De asemenea, titlul sonetului este <i>Coborârea apelor</i> . Noi am păstrat redactarea din ed. Cuza.	
Maria Tudor	139

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905 – o primă versiune, scrisă la Berlin, 1873. Noi am reprodus, după *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952, cea de a doua versiune, scrisă la Iași, 1876.

Democrația.....140

Sonetul – de o actualitate evidentă pentru vremurile noastre – a fost scris, ca și precedentele, la Iași, 1876. Îl reproducem după ediția D. Murărașu: *Mihai Eminescu, Poezii, Editura pentru Literatură, 1969*.

Dormi!141

Prima oară în *Sămănătorul*, 12 mai 1902 (cu titlul *Liniște*), apoi în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905.

Ah, cerut-am de la zodii.....142

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905; scrisă la Iași, 1876.

Cărțile.....143

Textul corect, prima oară în *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952; scrisă la Iași, 1876.

E împărțită omenirea.....144

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902. În edițiile alcătuite de Perpessicius și de Murărașu, poezia este în ottave și mai lungă cu două strofe; de aceea am și ales pentru ediția noastră această versiune.

Sonet satiric145

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă la Iași, 1876, în trei versiuni. Am reprodus-o pe cea din ed. Perpessicius, mai aproape de finisare decât cea din ed. Cuza.

Vorbește-ncet146

Sonet din ciclul de poezii „veroniene“, scris la Iași, 1876. Îl reproducem după ed. Murărașu (manuscris 2268, foaia 13).

Melancolie.....147

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1876. Cuza, în ediția îngrijită de el, menționează: „Publicarea o facem după Manuscrisele Academiei Române, unde găsim textul cel mai curat“. Încă în drama *Miro*, concepută la București în anii 1868-1869, în Actul I, scena IV, în replica rostită de Ștefăniță-vodă, există câteva versuri – „Biserica-n ruină/ Stă ca o cuvioasă pustie și bătrână/Și prin ferestre sparte [...]“ ș.a. care vor fi preluate și amplificate în 1871-1872, la Viena, apoi la Berlin, 1874. Eminescu, după moartea mamei sale (15 august 1876) și după necazurile îndurate în capitala Moldovei, amplificate și de nemulțumirile pe care i le iscau cei de la Junimea de când Maiorescu plecase la București, reia textele acelea și le dă o strălucire nouă. Publicarea *Melancoliei* în același număr al revistei ieșene împreună cu *Crăiasa din povești*, *Lacul* și *Dorința*, la mai bine de un an și jumătate de când nu mai publicase nimic în *Convorbiri literare*, îl propulsează pe Eminescu pe treapta cea mai de sus a poeziei românești. De atunci, din acel septembrie 1876,

românii au primit în dar de la Eminescu un alt mod de a simți, de a gândi și mai ales de a se exprima. Fenomenul s-a petrecut neobservat de contemporani și nici măcar posteritatea nu a luat aminte la marea mutație care avusese loc atunci!

Crăiasa din povești.....148

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1876; finisată la Iași, 1875-1876, ca expresie a dragostei pentru Veronica; anumiți „muguri” ai ei pot fi recunoscuți, cum a arătat Perpessicius, încă în unele variante ale lui *Călin Nebunul*, 1873-1874, Berlin.

Lacul.....149

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1876; și această poezie își are geneza în *Călin Nebunul*.

Dorința150

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie, 1876; izvorâtă din dragostea pentru Veronica, poezia a fost scrisă la Iași, 1876.

Pierdut în suferința...151

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905. Începută la Berlin, 1874, reluată la Iași, 1876.

Tu mă privești cu marii ochi...152

Prim oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905; scrisă la Iași, 1876, ca omagiu veronian.

Ai noștri tineri...154

Prima oară în *Voința națională*, 17 aprilie 1905, apoi în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905; scrisă la Iași, 1876.

Cu gândiri și cu imagini154

Prima oară în *Sămănătorul*, 21 aprilie 1902, apoi în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă la Iași, 1876.

De ce mă-ndrept și-acum?156

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905; sonet scris la Iași, 1876.

Vis156

Prima oară în *Sămănătorul*, 14 aprilie 1902, apoi în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă la Iași, 1876.

Criticilor mei158

Prima oară în ed. *I-a Maiorescu*, decembrie 1883; scrisă la Iași, 1876.

Se bate miezul nopții...159

Prima oară în ed. *I-a Maiorescu*, decembrie 1883. Aceste 6 versuri își au obârșia în cele trei variante ale poemului dramatic *Andrei Mureșanu* (1869, 1871, 1876); au fost prelucrate la Iași, 1876. Greșala de lectură din versul 3, *Pe căi bătute-adesea vrea moartea să mă poarte* în loc de *vrea mintea* a fost rectificată de D. Murărașu. „Grafia din manuscris autoriza eroarea. Dar sensul decide” spune Perpessicius.

O, dulce înger blând.....159

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 mai 1902; scrisă la Iași, 1876, se înscrie în ciclul „iubita de la Ipotești”.

- Kamadeva**161
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 iulie 1887, apoi în *Almanahul Societății Academice social-literare „România jună”*, Viena, 1888; începută la Iași, 1876.
- Călin** (File din poveste)162
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 noiembrie 1876; începută la Berlin, ca basm (*Călin Nebunul*), reluată la Iași, 1875-1876, prelucrată îndelung și finisată în 1876, sub vraja iubirii veroniene.
- Peste vârfuri**171
Prima oară în *ed. I-a Maiorescu*, decembrie 1883; scrisă la Iași, 1876.
- De vorbiți...**172
Prima oară în *Sămănătorul*, 16 februarie, 1903 (cu titlul *Vers răzleț*), apoi în *Poezii postume*, *ed. Ilarie Chendi*, 1905; scrisă la Berlin, 1873 (cu titlul *Menire*), reluată la Iași, 1876.
- Codru și salon**172
Prima oară în *Sămănătorul*, 19 ianuarie 1903, apoi în *Poezii postume*, *ed. Ilarie Chendi* 1905 – sub titlul *Un roman* – și care era prima variantă a acestui poem, începută încă de prin 1865 (înrudită cu *Din străinătate*) și revăzută de mai multe ori; pe ultima pagină a acestei versiuni, Eminescu însuși nota: „1865-1877”; este versiunea reprodușă și în *ed. Cuza*, 1914. Noi însă reproducem versiunea intitulată *Codru și salon*, varianta lucrată de Eminescu la Iași, 1877, și tipărită prima oară în *Opere IV, Poezii postume*, *ed. Perpessicius*, 1952.
- Povestea codrului**179
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 martie 1878; începută, probabil, la Iași, 1877. Eminescu nu mai publicase nici o poezie de la *Strigoii*, 1 decembrie 1876; la început de februarie 1878 a trimis din București la *Convorbiri* un grupaj de 4 poezii, evident omagiu veronian – *Povestea codrului*, *Povestea teiului*, *Singurătate* și *Departate sunt de tine* – care i se și publică toate, așa cum ceruse el, în proximalul număr al revistei.
- Povestea teiului**181
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 martie 1878; e o nouă variantă, realizată între 1876-1878, a poemei *Făt-Frumos din tei*, 1875.
- Singurătate**184
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 martie 1878; scrisă la Iași, 1876-1877, definitivată la București, 1878.
- Departate sunt de tine...**186
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 martie 1878; scrisă la Iași, 1877, și finisată la București.
- Oricâte stele...**186
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1890, apoi în *Poezii*, *ed. I-a Maiorescu*; începută la Iași, 1876-1877, finisată la București, 1878.
- Învierea**187
Prima oară în *Sămănătorul*, 14 aprilie 1902, apoi în *Poezii postume*, *ed. Nerva Hodos*, 1902; începută în 1877, reluată în 1878, la București.

- Vre o zgâtie de fată**.....188
 Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă în 1878, București.
- Umbra lui Istrate Dabija-Voievod**.....189
 Prima oară în *Opere complete*, 1914, Iași, cu nota editorului: „poezie inedită copiată de noi din Manuscrisul Academiei Române 2261, p. 95-98“. Dar poezia, cu titlul *În noapte*, și incompletă, ca și textul editat de Cuza, mai apăruse în *Sămănătorul*, 31 martie 1902. Integral, apare abia în *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952. Cele trei variante din manuscrisele eminesciene au fost redactate probabil la Iași, 1875-1877.
- Oricare cap îngust**.....194
 Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; sonet scris la Iași, 1877, finisat și copiat la București, 1878, într-un caiet denumit *Sonete*.
- Albumul**.....194
 Prima oară în *Poezii*, ed. VI-a Maiorescu, 1892, cu titlul *Pe un album*, titlu păstrat și de ed. Cuza, ca de altminteri și de celelalte ediții, până la *Opere IV, Poezii postume*, 1952, când Perpessicius îl schimbă, conform denumirii date de Eminescu însuși pe ultimele două versiuni din București, 1878, ale sonetului scris într-o întâie redactare la Iași, 1877.
- Părea c-așteaptă...**.....195
 Prima oară în *Poezii postume*, ed. Ilarie Chendi, 1905, cu multe greșeli, ca și în ed. Cuza. Noi redăm textul corect din *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952; sonetul a fost redactat de Eminescu în două rânduri la Iași, 1876, apoi reluat de trei ori la București, 1878.
- Iambul**.....196
 Prima oară în *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952; sonet din epoca 1877-1878, Iași-București.
- Fiind băiet păduri cutreieram**.....196
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 aprilie 1902; scrisă la București, 1878, pe când traducea *Fragmentele* lui Hurmuzachi.
- Cu mâne zilele-ți adaogi...**.....198
 Prima oară în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883; Mite Kremnitz pretindea că a fost scrisă pentru ea, dar poezia era începută la Iași, 1877, și apoi definitivată la București, 1878-1879.
- Pajul Cupidon**.....199
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1879; scrisă la Iași, 1875-1876, finisată la București, 1878-1879.
- O, rămâi...**.....201
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1879; prima redactare la Iași, 1877, apoi prelucrări și amplificări la București, 1878-1879 – ultima având ca titlu *Codrul*.
- Pe aceeași ulicioară...**.....202
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1879; începută la Iași, 1877, ca omagiu veronian, definitivată la București.

- Trecut-au anii...**.....203
 Prima oară în ed. *I-a Maiorescu, decembrie 1883*. Sonet scris la București, 1878-1879.
- După ce atâta vreme**204
 Prima oară în *Convorbiri literare, 1 iulie 1892*, apoi în ed. Cuza, cu titlul *Fragment*, însoțită de nota: „Toate edițiile apărute până azi publică «Fragment» compus din 4 strofe, cu ultima strofă care completează minunat pe celelalte trei, publicăm poezia în ediția noastră sub această formă. Ultima strofă sună:
*Ochi iubiți, plutind în lacrimi,
 Gură caldă și micuță,
 Unde-ați fost de-atâta vreme,
 Unde-ai fost a mea drăguță? “*
 Poezia a fost scrisă la Iași, având într-adevăr 4 strofe, dar, la București, în 1892, „a patra, barată la o ultimă revizie“, observă Perpessicius.
- O, stingă-se a vieții...**204
 Prima oară în *Poezii postume, ed. Nerva Hodoș, 1902*; în ed. Cuza, textul, „cu îndreptări după manuscris“, preluat de pe un manuscris mai puțin prelucrat de Eminescu, așa încât noi îl reproducem după ed. Perpessicius. Scrisă la București, 1879, poezia include acel vers extraordinar al lui Vigny: „*Laissez-moi m'endormir du sommeil de la terre*“, devenit sub pana eminesciană „Și să nu pot de somnul pământului s-adorm“.
- Ușoare sunt viețile multora**206
 Prima oară în *Poezii postume, ed. Ilarie Chendi, 1905*. În ed. Cuza, în penultimul vers, am corectat greșala de tipar evidentă: „amorul omenirii“ în „amarul omenirii“. Sonet scris la București, 1878.
- Urât și sărăcie**.....207
 Prima oară în *Opere IV, Poezii postume, ed. Perpessicius, 1952*. Scrisă la București, 1879, nefinisată, dar de mare valoare documentară despre vremurile în care a trăit Eminescu.
- Stau în cerdacul tău...**210
 Prima oară în *Sămănătorul, 31 martie 1902*, apoi în *Poezii postume, ed. Nerva Hodoș, 1902*; sonet scris în București, 1879.
- Noi amândoi avem același dascăl**.....211
 Prima oară în *Poezii postume, ed. Ilarie Chendi, 1905*; scrisă la București, 1879.
- De câte ori, iubito...**212
 Prima oară în *Convorbiri literare, 1 septembrie 1879*; scrisă prin 1877-1879, la București.
- Rugăciunea unui dac**.....213
 Prima oară în *Convorbiri literare, 1 septembrie 1879*. Extrasă dintr-un poem mai lung, *Gemenii*, început la Iași, 1876, continuat apoi la București.
- Atât de fragedă**.....215

- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1879; inclusă în piesa *Bogdan-Vodă*, la care lucra de prin 1876, finisată la București.
- Te duci**216
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1879, încheind grupajul de 4 poezii veroniene publicat de revista ieșană.
- Afară-i toamnă**218
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; sonetul făcea parte dintr-un grupaj de 7 poezii trimise de la București. Scris la Iași, 1876-1877, definitivat la București, 1879.
- Sunt ani la mijloc**219
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; sonet scris la Iași, definitivat la București.
- Când însuși glasul**219
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; scris la Iași, 1876-1877, încheie „tripticul“, cum îi zice Perpessicius, de sonete veroniene, pe care Mite Kremnitz le-a tradus în limba germană.
- Freamăt de codru**220
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; scrisă probabil la Iași, definitivată la București, 1879.
- Revedere**.....222
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; redactată la Iași, 1876-1877, definitivată la București, 1879, este cea dintâi poezie în metru popular publicată de Eminescu.
- Despărțire**223
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 octombrie 1879; scrisă la Iași, 1877, definitivată la București, 1879 – ultimele două versiuni, din totalul de 13, au fost redactate după moartea prof. Ștefan Miclă (6 august 1879), soțul Veronicăi.
- Preot și filosof**225
- Prima oară în *Opere complete*, ed. A. C. Cuza, Iași, 1914, cu mențiunea: „Poezie inedită, din manuscrisul Academiei Române 2260 p 241; 2262 p. 43 v“; întâia versiune a fost scrisă la Berlin, 1874, a doua la București, 1880.
- O, mamă...**226
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 aprilie 1884; o versiune a fost subdatată de Eminescu „1 ianuarie 1880“, poezia însă fusese improvizată, ca și *Pierdută pentru mine*, încă după moartea mamei sale, 15 august 1876.
- S-a stins viața**.....227
- Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 ianuarie 1884, apoi în ed. I-a, *Maiorescu*, decembrie 1883. Este traducerea poeziei *Venedig* (de prin 1864) a poetului germano-italian Gaetano Cerri, traducere începută la Viena, 1871-1872, continuată la Iași și București, în peste 20 de versiuni, din care ediția Cuza reproduce 9 variante. Am reținut-o numai pe cea din ed. Maiorescu.

- Din valorile vremii.....227**
Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1884, apoi în ed. I-a *Maiorescu*, decembrie 1883; scrisă la București, 1878-1880, în 10 variante.
- Nu mă înțelegi.....228**
Prima oară în *Albumul literar al societății studentești „Unirea“*, 13 martie 1886. Concepută la Iași, 1876, reluată la București, 1878-1880. În ed. Cuza, textul continuă cu încă 3 strofe, vădit nefinisate, dintr-o altă variantă tipărită integral în ed. Perpessicius, strofe la care însă noi am renunțat, limitându-ne la cele din *Albumul literar*, așa cum le-a încuviințat Eminescu însuși.
- Ce suflet trist... ..229**
Prima oară în *Poezii postume*, ed. *Nerva Hodoș*, 1902; scrisă la București, 1880.
- Dintre sute de catarge.....230**
Prima oară în *Sămănătorul*, 10 martie 1902, apoi în *Poezii postume*, ed. *Ilarie Chendi*, 1905; scrisă la București, 1880, pentru revista *Familia*.
- Rugăciune230**
Prima oară în ed. VI-a *Maiorescu*, 1892 (numai cu strofa a doua), apoi în *Poezii postume*, ed. *Nerva Hodoș*, 1902, cu ambele strofe, ca și în ed. Cuza; poezie desprinsă din *Ta twam asi* și prelucrată asiduu la București, 1879.
- Ta twam asi.....231**
Prima oară, fragmentar, în *Convorbiri literare*, 1 iulie 1892, apoi în *Poezii postume*, ed. *Ilarie Chendi* 1905; în ed. Cuza se reproduce explicația din ed. I. Scurtu a expresiei *ta twam asi* = *aceasta ești tu*: „principiul identității în filosofia indiană, din care s-a inspirat mult Eminescu“; o explicație mai completă dă Perpessicius: „*Ta twam asi* (mai corect *tat twam asi*, în traducere: Tu ești aceasta) exprimă cu o formulă sanscrită principiul neobudist al identității formelor, indiferent de pluralitatea manifestărilor“. Poezia are trei versiuni: cea dintâi, Berlin, 1873 (cu titlul *Surori*)), 120 versuri fără fragmentul *Rugăciune*; a doua, București, 1879, cu titlul definitiv și cu fragmentul *Rugăciune*, 78 versuri; a treia București, 1879, 57 versuri.
- Răsai asupra mea234**
Prima oară în *Sămănătorul*, 15 aprilie 1902, apoi în *Poezii postume*, ed. *Nerva Hodoș*, 1902; scrisă la București, 1879.
- Gelozie.....234**
Poezie din 1878-1880, București – de fapt a treia variantă a celei intitulată *Când te-am văzut*, *Veneră* de la Iași, 1876 (a doua variantă: *Pierdută pentru mine*).
- Stelele-n cer.....237**
Prima oară în revista *Fântâna Blanduziei*, 1 august 1889 (numai 4 strofe), apoi în *Proză și versuri*, ed. *V. Morțun* 1890; manuscris de București,

1879. În ed. Cuza, ultimele 4 strofe sunt reproduse greșit; le-am corectat după ed. Perpessicius și ed. Murărașu.

Scrisoarea I.....238

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1881; în ed. Cuza poartă titlul *Satira I*, ca și în ed. Maiorescu. Întâiele formulări și motive incluse în *Scrisoarea I* apar încă de la Viena, 1872, și Berlin, 1873-1874, în cadrul marelui poem *Memento mori*; la Iași, 1876, Eminescu realizează o versiune unitară, pe care o amplifică și definitivează la București. O singură dată a folosit el titlul de *Satiră*, dar și atunci numai pentru *Scrisoarea II*.

Scrisoarea II.....243

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 aprilie 1881; începută la Iași, 1875-1876, finisată la București, 1880-1881.

Scrisoarea III.....246

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 mai 1881; republicată în *Timpul*, la 10 mai 1881, chiar în ziua în care România era proclamată regat și Carol I era încoronat ca rege, iar liberalii se aflau la putere. Poezia își avea mugurii în câteva idei versificate prin 1872-1873 pentru *Memento mori*, preluate, amplificate, prelucrate, șlefuite, până la penultima variantă, subtitulată *Patria și patrioții* și care, citită și la Junimea din București și la cea din Iași, a stârnit indignarea unor simpatizanți ai liberalilor, precum de pildă Gh. Panu.

Scrisoarea IV.....255

Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 septembrie 1881; în ed. Cuza cu mențiunea: „Cu îndreptări după Manuscrisul Academiei Române 2282 p25-37. De pildă: *muchi de stâncă*, nu *mușchi* (vers 9), *care-mi sună în urechi*, nu *la urechi* (vers 138)“. Pornind de la câteva fragmente la Berlin, 1873-1874, reluate la Iași, 1876 (o versiune intitulată *Dezgust*, alta *Iubita vorbește*) a fost datată de Eminescu „28 aug. 876, noaptea“ și finisată la București.

Scrisoarea V.....260

Prima oară integral în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1890; un fragment, cu titlul *Dalila*, mai apăruse în gazeta *Epoca*, 1 ianuarie 1886 și în *Fântâna Blanduziei*, 3-10 decembrie 1889, apoi în *Proză și versuri*, ed. V. Morțun, 1890.

În zadar în colbul școlii.....264

Prima oară în *Opere IV, Poezii postume*, ed. Perpessicius, 1952; scrisă în 1881, pornind de la versuri risipite prin manuscrise mai vechi.

Colinde, colinde!.....265

Prima oară în *Poezii postume*, ed. Nerva Hodoș, 1902; scrisă la București, 1878, în 2 strofe a 8 versuri, urmând a fi, probabil, continuată.

Ce te legeni, codrule.....265

Prima oară în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883; în ed. Cuza: „cu îndreptări după manuscris“. Scrisă în multe variante la București, 1878-1882.

La mijloc de codru des	266
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> ; în <i>ed. Cuza</i> : „cu îndreptări după manuscris“.	
Diana	267
Prima oară în <i>Convorbiri literare, 1 februarie 1884</i> ; întâiul tipar, de 2 strofe, scris la Berlin, 1874, apoi la București, 1878-1879, cu 3 strofe, și 1881-1882, cu 4 strofe.	
Doña Sol	268
Prima oară în <i>Poezii postume, ed. Nerva Hodos, 1902</i> ; de fapt, e aceeași temă cu cea din <i>Diana</i> , într-o formă genuină.	
Ca și Stoa, ce pretinde	270
Prima oară în <i>Opere IV, Poezii postume, ed. Perpessicius, 1952</i> ; izvorâtă din <i>Lasă-ți lumea</i> , București, 1881.	
Renunțare	272
Prima oară în <i>Sămănătorul, 5 mai 1902</i> ; în <i>ed. Cuza</i> textul este mai lung cu 18 versuri, vădit bruionare, pe care le-am lăsat deoparte, ca în <i>ed. Perpessicius</i> și <i>ed. Murărașu</i> ; scrisă la București, 1881-1882, pe motive și versuri preluate din alte poezii cu aceeași temă.	
Glossă	273
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> ; în <i>ed. Cuza</i> , „cu îndreptări după manuscris“; primele 2 versiuni, cu 9 strofe, au fost scrise la Berlin, 1873-1874, reluate la Iași, 1876, și finisate la București, 1882.	
Odă (În metru antic)	276
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> ; extrasă dintr-o <i>odă lui Napoleon</i> , alcătuită la Berlin, 1873-1874, prelucrată la Iași, 1876, apoi la București, 1879-1882.	
Somnoroase păsărele	277
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> ; scrisă la București, 1880-1882.	
Mai am un singur dor	278
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> ; tema acestei poezii l-a obsedat ani în șir pe Eminescu, dovadă cele peste 40 de variante, începând de prin 1876 la Iași, dar mai ales dintre 1878-1883 la București, din care cele 4 selectate de Maiorescu sunt cele mai aproape de forma finală; în <i>ed. Cuza</i> , sunt reproduse 5 variante, prezentate într-o altă ordine; noi le-am reținut numai pe cele 4 din <i>ed. Maiorescu</i> și în ordinea acesteia.	
De-oi adormi	279
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> .	
Nu voi mormânt bogat	281
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> .	
Iar când voi fi pământ	282
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883</i> .	

- De ce nu-mi vii.....284**
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1887; a fost trimisă de la Mânăstirea Neamț, unde Eminescu era internat de prin noiembrie 1886, dar scrisă neîndoielnic mai de mult.
- Apari să dai lumină.....285**
 Prima oară în *Convorbiri literare*, 1 iunie 1895; în ed. Cuza, „Cu îndreptări după manuscris“; scrisă între 1880-1883.
- Lucefărul.....287**
 Prima oară în *Almanahul Societății Academice social-literare „România jună“*, Viena, aprilie 1883, apoi în *Convorbiri literare*, 1 august 1883, și în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883. Prima versiune a poemului datează de prin 1880-1881; a doua din 1881 (113 strofe, 452 versuri); a treia, intitulată *Legenda Lucefărului*, subdatată de Eminescu „aprilie 10 1882“ (105 strofe, 420 versuri) pe care o și citește într-o ședință a Junimii bucureștene, în casa lui Maiorescu; a patra, incompletă; în sfârșit, textul definitiv, recitat în octombrie tot acasă la Maiorescu (98 strofe, 392 versuri), reprodus și în *Convorbiri literare*, 1 ianuarie 1883 – pe care Maiorescu îl publică în ed. I-a, decembrie 1883, dar fără 4 strofe și ticluind el 2 versuri de legătură în locul strofelor eliminate. Despre această modificare, care s-a transmis și în ediția Cuza, s-au scris nenumărate acuze. Noi am reprodus textul eminescian, așa cum l-a restabilit ed. Perpessicius.
- S-a dus amorul.....301**
 Prima oară în *Familia* (mutată din 1880 la Oradea), 24 aprilie, 1883, apoi în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883. Scrisă în 1876 la Iași, definitivată la București, 1880-1883. Era prima din grupajul de 7 poezii de dragoste pe care Eminescu i le înmânase lui Iosif Vulcan, venit în vizită la București.
- Când amintirile... ..303**
 Prima oară în *Familia*, 15 mai 1883, apoi în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883.
- Adio304**
 Prima oară în *Familia*, 15 mai 1883, apoi în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883.
- Ce e amorul?.....306**
 Prima oară în *Familia*, 24 aprilie 1883, apoi în ed. I-a Maiorescu, decembrie 1883.
- Pe lângă plopii fără soț307**
 Prima oară în *Familia*, 13 noiembrie 1883 – după îmbolnăvirea lui Eminescu; apoi în ed. I Maiorescu, decembrie 1883.
- Și dacă ramuri... ..309**
 Prima oară în *Familia*, 13 noiembrie 1883, apoi în *Convorbiri literare*, 1 februarie 1884.

Respect pentru oameni și cărți

Din noaptea	309
Prima oară în <i>Familia</i> , 12 februarie 1884; era ultima din grupajul dat lui Vulcan.	
Lasă-ți lumea ta uitată	310
Prima oară în <i>ed. I-a Maiorescu</i> , decembrie 1883; poezia se află în vreo 15 manuscrise, primul poate de la Iași, 1871, ultimul la București, 1883.	
La steaua	312
Prima oară în <i>România liberă</i> , București, 25 octombrie 1886, apoi în <i>Convorbiri literare</i> , 1 decembrie 1886.	
Doina	313
Prima oară în <i>Convorbiri literare</i> , 1 iulie 1883; era o poezie șlefuită îndelung și pe care autorul intenționa s-o recite la Iași cu prilejul festivităților prilejuite de dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare; simțindu-se însă confuz, s-a mulțumit s-o citească, seara, într-o ședință a Junimii. A fost cântecul de lebedă al lui Eminescu. După 1944, vreme de 45 de ani, cât a domnit peste noi secera și ciocanul, <i>Doina</i> a fost interzisă, și mulți dintre cei care au recitat-o pe undeva au fost vârați în temniță numai pentru că oftaseră cu marele nostru poet:	
„De la Nistru pân’la Tisa, Tot românul plânsu-mi-sa“...	
Tabel cronologic.....	315

CĂLIN
(File din poveste)

GAZEL

*Toamna frunzele colindă,
Sun-un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n geamuri
Cu o mână tremurândă,
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi pășind în tindă –
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Și în fața ta frumoasă
O să ție o oglindă,
Să te vezi pe tine însăși
Visătoare, surâzândă.*

I

Pe un deal răsare luna ca o vatră de jărat,ic,
Rumenind străvechii codri și castelul singuratic
Ș-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot –
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot;
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetățuie,
Acățat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Așezând genunchi și mână când pe-un colț, când pe alt colț,
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolți
Și pe-a degetelor vârfuri în ietacul tănuuit
Intră, unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întreșute, printre gratii luna moale
Sfiicioasă și smerită și-a vărsat razele sale;
Unde-ajung, par văruite zid, podele, ca de cridă,

Pe-unde nu, pare că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
Iar de sus până-n podele un painjăn prins de vrajă
A țesut subțire pânză străvezie ca o mreajă;
Tremurând ea licurește și se pare a se rumpe,
Încărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pânza de painjăn doarme fata de-mpărat;
Înecată de lumină e întinsă în crivat.
Al ei chip se zugrăvește plin și alb: cu ochiu-l măsure
Prin ușoara-nvinețire a subțirilor mătăsure;
Ici și colo a ei haină s-a desprins din sponci ș-arată
Trupul alb în goliciunea-i, curăția ei de fată.
Răsfiratul păr de aur peste perini se-mprăștie,
Tâmpla bate liniștită ca o umbră viorie,
Și sprâncenele arcate fruntea albă i-o încheie,
Cu o singură trăsură măiestrit le încondeie;
Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Brațul ei atârnă leneș peste marginea de pat;
De a vârstei ei căldură fragii sânului se coc,
A ei gură-i descleștată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind își mișcă dulce a ei buze mici, subțiri;
Iar pe patu-i și la capu-i presurați-s trandafiri.

Iar voinicul s-apropie și cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de pietre scumpe:
A frumsetii haruri goale, ce simțirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în brațe prinde fata, peste față i se-nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Și inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic –
Ș-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic.

II

Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte,
 Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte –
 Ea zâmbind și trist se uită și șoptește blând din gură:
 „Zburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură.“

III

Fiecine, cum i-e vrerea, despre fete samă deie-și –
 Dar ea seamănă celora îndrăgiți de singuri ei-și.
 Și Narcis văzându-și fața în oglinda sa, izvorul,
 Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
 Și de s-ar putea pe dânsa cineva ca să o prindă,
 Când cu ochii mari, sălbatici, se privește în oglindă,
 Subțiindu-și gura mică și chemându-se pe nume
 Și fiindu-și sie dragă cum nu-i este nime-n lume,
 Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
 Cum că ea – frumoasa fată – a ghicit că e frumoasă.
 Idol tu! răpire minții! cu ochi mari și părul des,
 Pentru-o inimă fecioară mândru idol ți-ai ales!
 Ce șoptește ea în taină când privește cu mirare
 Al ei chip gingaș și tânăr, de la cap pân' la picioare?
 „Vis frumos avut-am noaptea: a venit un zburător,
 Și strângându-l tare-n brațe era mai ca să-l omor...
 Și de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi,
 Singurică-n cămăruță brațe albe eu întinz
 Și mă-mbrac în părul galben, ca în strai ușor țesut,
 Și zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
 Și atunci de sfiiciune mi-iese sângele-n obraz –
 Cum nu vine zburătorul ca la pieptul lui să caz?
 Dacă boiul mi-l înmlădiu, dacă ochii mei îmi plac,
 E temeiu că acestea fericit pe el îl fac,
 Și mi-s dragă mie însămi pentru că-i sunt dragă lui –